

Katica Križanović

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Trg Ljudevita Gaja 7,

31000 Osijek, Hrvatska

katica.krizanovic@gmail.com

Tel: +385912244073

5. MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ GOSPODARSTVO ISTOČNE HRVATSKE – VIZIJA I RAZVOJ / 5TH INTERNATIONAL SCIENTIFIC SYMPOSIUM ECONOMY OF EASTERN CROATIA – VISION AND GROWTH

Ekonomski fakultet u Osijeku, u suorganizaciji s Ekonomsko-poslovna fakulteta u Mariboru, Ekonomskim fakultetom u Tuzli i Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, Zavodom za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, bio je organizatorom Petoga međunarodnoga znanstvenoga simpozija Gospodarstvo istočne Hrvatske – vizija i razvoj koji se je održavao od 2. do 4. lipnja 2016. godine na Ekonomskom fakultetu u Osijeku.

Cilj je Simpozija interdisciplinarnim pristupom potaknuti znanstvenike i stručnjake, iz zemlje i inozemstva, na istraživanja koja će doprinijeti razvoju gospodarskih aktivnosti i pokrenuti održivi razvoj istočne Hrvatske, ali i cijele Republike Hrvatske. Zbornik radova ovogodišnjega simpozija obuhvaća 107 znanstvenih i stručnih radova s ukupno tritotinjak autora i suautora iz Bosne i Hercegovine, Mađarske, Slovenije, Poljske, Kanade, SAD-a i Hrvatske. Radovi su sistematizirani u devet tematskih područja: *Povijesna naslijeđa u razvoju istočne Hrvatske*, *Novi trendovi u razvoju gospodarstva*, *Ljudski kapital u funkciji društveno-ekonomskoga razvo-*

ja regije, *Međusektorska suradnja & Partnerstva*, *Ekologija – zaštita prirode i okoliša*, *Društveno odgovorno poduzetništvo*, *Regionalni razvoj – izazovi i prilike* i *Financijske institucije*.

Poseban interes istraživača, i ove godine, bio je za razvoj kontinentalnoga turizma (kulturni turizam, nautički riječki turizam, spomenička baština, promocija turističke ponude, klasterizacija turističkih sadržaja i dr.), korištenje obnovljivih izvora energije, ali i unaprjeđenje poslovnih procesa. Razmatralo se i o utjecaju državnih jamstava na jačanje maloga i srednjega poduzetništva, ali i o nekim novim, alternativnim modelima financiranja projekata – *crowdfundingom* (grupnim financiranjem) i dr. Slijedom navedenoga, ova publikacija je namijenjena, ne samo znanstvenicima i istraživačima, već i stručnjacima iz prakse u smislu pronalaska rješenja i pomoći pri odlučivanju u vođenju posla; kako domaćim, tako i stranim investitorima u pronalasku novih rješenja i vizija za razvoj, ali isto tako i predstavnicima lokalnih i regionalnih vlasti u kreiranju razvojne gospodarske politike, te studentima.

Tematsko područje **Povijesna naslijeđa u razvoju istočne Hrvatske** daje pregled provedenih poduzetničkih aktivnosti u Slavoniji i Baranji u razdoblju od 1969. do 1989. godine, te razrađuje kakav je bio utjecaj Trianonskoga sporazuma na gospodarski položaj Belja kao tadašnjega najvećeg dobra Baranje. Ujedno, opisuje i nedaće koje su zadesile obrtnike u Osijeku nakon Drugoga svjetskog rata i gotovo ga u potpunosti uništile. Ovo poglavlje razmatra mogućnost održivoga očuvanja industrijske baštine industrije Đuro Đaković iz Slavonskoga Broda u kontekstu potencijalne gospodarske aktivacije. Proučavanjem zbirke rukom pisanih recepata i materijala umetnutih između stranica (različite reklame, letci, podatci iz kućnoga proračuna, pisma, razglednice, računi, itd.) kao dodatnoga biografskoga materijala pomaže u razumijevanju šire slike obitelji i njezinih članova, čiji su tragovi utkani u povijest istočne Slavonije.

Najopsežnije tematsko područje **Novi trendovi u razvoju gospodarstva** daje prikaz 29 radova koji obrađuju teme vezane za prijenos poslovanja kao izazov u malim i srednjim poduzećima istočne Hrvatske, način mjerenja uspješnosti malih obiteljskih hotela, utjecaju porezne politike na sektor turizma u Hrvatskoj, kao i mogućnosti razvoja riječkoga nautičkog turizma u istočnoj Hrvatskoj. Nadalje, razmatra se korištenje CCF metode tj. metoda ukmaćenih gotovinskih tijekova u procjeni vrijednosti poduzeća, kao i uloga interne revizije u korporativnom upravljanju i tenedencijama njezinoga razvoja u budućnosti.

Područje obrađuje način vrednovanja relativne učinkovitosti visokoobrazovnih institucija ekonomskoga usmjerenja te pokazuje da promatrane visokoobrazovne institucije u prosjeku nisu jednako učinkovite u svakom području djelovanja. Ujedno, javna institucija prestaje biti samo obrazovna institucija i postaje aktivnim čimbenikom iskustvene ekonomije razvojem popularizacijskoga simpozija kao nove organizacijske platforme za velika događanja. Inovativnim razvojem knjižnice doprinosi se stvaranju društva znanja.

U poglavlju se razmatra utjecaj državnih jamstava na kretanja u malom i srednjem poduzetništvu, a provedeno istraživanje pokazuje pozitivnu korelaciju između odobrenih državnih jamstava na zapošljavanje i rast prihoda u malim i srednjim poduzećima. Nadalje, izravna strana ulaganja u ICT-i pozitivno doprinose rastu BDP-a i izvozu. Poglavlje obrađuje niz tema o važnosti primjene

suvremene informacijsko-komunikacijskih tehnologija u poslovnim procesima kao što su: korištenje neuronskih mreža u procjeni kreditne sposobnosti poduzeća; sposobnost strateškog promišljanja i poduzetnička orijentacija međusobno su povezani na nekoliko načina, dok je MACS sustav jedan od temeljnih alata za strateško upravljanje, i kao takav, utječe na uspješnost ključnih poslovnih procesa u poduzećima. Poglavlje ukazuje i na moguće zlouporabe koje se mogu počinuti uz pomoć moderne računalne tehnologije, a nastale štete mogu prouzročiti velike probleme u funkcioniranju, ne samo nacionalnoga, nego i gospodarstva cijeloga svijeta. Ujedno, dan je pregled kritičnih čimbenika uspjeha start-up poduzeća kroz razvoj istraživačkoga modela, a pregledom poduzetništva žena navode se najčešći problemi i prepreke s kojima se susreću žene poduzetnice u Republici Hrvatskoj.

Tematsko područje **Ljudski kapital u funkciji društveno-ekonomskoga razvoja regije** obuhvaća 25 radova koji obrađuju problematiku vezanu za vrednovanje učinkovitosti visokoobrazovnih institucija postavljeno u sedam faza; kako nova verzija standarda ISO 9001:2015 utječe na upravljanje karijerom tj. ljudskim resursima u organizaciji; vrednovana je potencijalna povezanost strateškoga razvoja/integracije upravljanja znanjem i stadija životnoga ciklusa poduzeća kako bi se dao uvid u razvoj prakse upravljanja znanjem u Republici Hrvatskoj, te naznačuje utjecaj ulaganja u razvoj ljudskoga kapitala na razvoj gospodarstva regije navodeći obrazovanje kao jedan od ključnih čimbenika gospodarskoga i održivoga razvoja. Ujedno, predstavljeno je i stanje informatičke pismenosti nastavnika u visokoobrazovnim institucijama. Naime, provedenim istraživanjem došlo se do zaključka kako se preko 70% nastavnika i suradnika visokoškolskih ustanova u RH procjenjuje digitalno kompetentnima u uporabi računala i digitalnih tehnologija. Digitalna pismenost, koja se nužno naslanja na knjižnice, nužan je preduvjet daljnega razvoja društva. Naše knjižnice nisu u mogućnosti pratiti nove trendove, kako zbog nedostatka opreme, tako i nerazumijevanja nužnosti usvajanja navedenih znanja. Nadalje, razrađuje se uloga mentora u poduzećima. Mentor, pored savjetodavne uloge, mora svojim učenicima biti i „trener“ koji će ih poučiti kako riješiti problematiku situacija u kojima se može naći. Strast prema učenju i usvajanju novih znanja, uz nužne genetske predispozicije, „čarobna je formula“ dobroga učenika s potencijalom budućega vođe. S druge strane, strast

prema učenju i prenošenju znanja, osobine su koje odlikuju kvalitetnoga mentora.

Na primjerima iz prakse iz okruženja (studije slučaja iz Bosne i Hercegovine) dokazan je pozitivan odnos između razvoja timskoga rada i inovativnosti turističkih organizacija, kao i važnost financijske pismenosti kod donošenja odluka koja ujedno predstavlja i jedan od ključnih čimbenika ekonomskoga rasta.

Međusektorska suradnja & Partnerstva tematsko je područje koje razmatra imidž koji prema Republici Hrvatskoj imaju susjedni Mađari u smislu razvoja turizma istočne Hrvatske; interakcijom znanosti i gospodarstva postiže se gospodarski razvoj regije, a modelom javno-privatnog partnerstva utječe se na razvoj lokalne samouprave.

Područje **Ekologija – zaštita prirode i okoliša** daje pregled devet radova vezanih za implementaciju „zelene ekonomije“ kao modela gospodarskog razvika, temeljenoga na principima održivoga razvoja; razmatraju se mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije u istočnoj Hrvatskoj i spremnost potrošača na plaćanje „zelene“ električne energije. Ujedno, obrađuje se problematika vezana uz gospodarenje otpadom i zaključuje kako integralni sustav gospodarenja otpadom u RH još uvijek nije prisutan u praksi.

Tematskim područjem **Društveno odgovorno poduzetništvo** obuhvaćeno je devet radova koji obrađuju teme vezane za društveno odgovorno poslovanje koje je izišlo iz okvira društvene odgovornosti korporacija koje ovaj koncept većinom koriste u sklopu marketinških aktivnosti radi privlačenja kupaca; važnosti društveno odgovornoga ponašanja svih aktera društva u svim sektorima i djelatnostima. Poseban naglasak je stavljen na društveno odgovorno ponašanje pojedinca jer je pojedinac svojim stavovima i percepcijama važan stimulator kreiranja stvarnih napora za društveno odgovorno djelovanje. Zanimanje pojedinaca/potrošača za ekološkim proizvodima, ali i za proizvodima onih poduzeća koje, pri svom poslovanju, vode računa o internim i eksternim dionicima, značajno raste iz godine u godinu što zasigurno ima utjecaj na promjenu načina poslovanja. Istovremeno, naglašena je potreba za boljom edukacijom menadžera koji bi trebali biti uzor djelatnicima u odgovornom i moralnom ponašanju, razvojem netehnoloških, odnosno menadžerskih inovacija koje osiguravaju dugoročnost i uspješnost samoga poslovanja, kao i

potreba za internom revizijom kako bi se osiguralo kontrolno okruženje koje će onemogućiti nastanak sukoba interesa, prijevара i korupcija. Temeljem svega navedenoga može se zaključiti kako je potrebno sustavno raditi na povećanju svijesti o važnosti društveno odgovornoga poslovanja i ponašanja, naglašavajući kako društveno odgovorno ponašanje nije osobni odabir pojedinca, nego podijeljena odgovornost svih aktera društva.

Značaj civilnoga društva za razvoj regije obuhvaća razmatranje donacija u financiranju neprofitnih organizacija.

Tematsko područje **Regionalni razvoj – izazovi i prilike** obuhvaća 14 radova i obrađuje tematiku vezanu za postizanje održivoga razvoja ruralnoga turizma u istočnoj Hrvatskoj kroz integriranu turističku ponudu različitih specifičnih oblika turizma, odnosno klasterizacijom turističke ponude, kao i mapiranje potencijala razvoja kulturnoga turizma u Slavoniji i Baranji. Na primjeru iz Poljske predstavljen je značaj posebnih ekonomskih zona za razvoj regije. Razrađena je pravna osnova regionalnoga razvoja istočne Hrvatske i istaknuta potreba za učinkovitim iskorištenjem EU sredstava, te veća odgovornost i djelotvornost institucija vlasti sa svrhom postizanja gospodarskog i društvenog razvoja. Strateški dokumenti Republike Hrvatske nemaju poveznicu s događajima u okruženju, za koji su pripremljeni, niti se pri tome oni koji ih sastavljaju i (uvjetno) provode drže pravila donošenja i njihove implementacije. Prostorno se planiranje u Republici Hrvatskoj ne provodi strateški, što onemogućuje kvalitetnu infrastrukturu koja bi trebala biti temeljem daljnje internetizacije i razvoja digitalne pismenosti.

Provedena je komparativna analiza konkurentnosti velikih slavonskih poduzeća u odnosu na regiju. Nadalje, utvrđeno je, kako se u ovisnosti o različitom ideološkom okviru hrvatskih vlada, neujednačeno ulaže u smanjivanje nezaposlenosti i poticanje stranih ulaganja, te nedostaju dugoročni ciljevi i zajednička strategija koja se ne bi mijenjala zajedno s promjenom Vlade.

Financijske institucije, ujedno i zadnje tematsko područje u knjizi, pruža podatke o neto fiskalnoj poziciji regija u Hrvatskoj, te ukazuje na važnost razvijanja odgovarajućega poreznog okvira za sve dijelove financijskoga sustava u Republici Hrvatskoj. Razmatra se prihvaćanje bitcoina kao digitalne valute u Hrvatskoj. Predstavljena je međuovisnost

tržišne cijene dionice i zarada po dionici zatvorenih investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj. U ovom poglavlju analizira se novi, alternativni, model financiranja projekta – *crowdfunding* (grupno financiranje).

Zbornik radova na ukupno 1103 stranice obuhvaća radove u devet tematskih cjelina. Svaki od radova pisan je na engleskom jeziku i sadrži sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku s navedenim ključnim riječima. Veliki je broj bibliografskih jedinica i

brojni su ilustrativni prikazi koji doprinose kvaliteti radova. Svi radovi su rezultat znanstvenih istraživanja autora iz zemlje i inozemstva uz korištenje relevantne metodologije s obzirom na vrstu rada i postavljeni cilj. Dosadašnji zbornici radova međunarodnoga znanstvenoga simpozija Gospodarstvo istočne Hrvatske – vizija i razvoj, indeksirani su u svjetskoj bazi podataka Thomson Reuters, Web of Science. Kao i prethodna, tako i ovogodišnje izdanje, planira se indeksirati u navedenoj bazi.